

Доц. др Живорад Миленовић⁵⁶

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

ПРИКАЗ КЊИГЕ

ЉИЉАНА ЈЕРКОВИЋ: *ИНТЕРАКТИВНО УСАВРШАВАЊЕ
САВЈЕТОДАВНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА НАСТАВНИКА,*
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА БАЊАЛУКА, 2013

Истраживања личности наставника, његових улога и компетенција постају све сложенија. Потреба да се на комплекснији начин истражује наставник израз је рефокусирања пажње истраживача на нове аспекте педагошког и личносног хабитуса наставника. Бавећи се наставником, истражујући га комплексно, аутори настоје да афирмишу наставника новог времена. Поред тога, настава и учење подразумевају наставника са новим и другачијим компетенцијама. При том се посебно мисли на компетенције наставника према препорукама Европске комисије за образовање, на социјално-комуникацијске, компетенције за сарадњу са родитељима и компетенције наставника за васпитање и образовање у инклузивној настави. Саветодавне компетенције наставника је подручје које је до сада било научно запостављено.

Уочљиво је да савремена настава подразумева другачију сарадњу са родитељима и њихово непосредно укључивање у васпитнообразовни рад у школи. У таквим околностима, саветодавни рад наставника посебно долази до изражаја. Већина наставника међутим, нема потребне саветодавне компетенције. Све до појаве монографије *Интерактивно усавршавање савјетодавних компетенција наставника* Љиљане Јерковић, о саветодавним компетенцијама наставника није било истраживања. Стога нису без основа тврдње аутора да саветодавна делатност наставника у школи „...није на одговарајућем нивоу“ (стр. 13). Није било ни истраживањ професионалног усавршавања наставника у циљу стицања потребних саветодавних компетенција, што овом истраживању посебно даје на значају.

Осим предговора којим се указује на генерални поступак проучавања проблема овог истраживања и на личне аспирације аутора, монографија се састоји из четири одвјена али међусобно повезана дела обима 153 странице.

⁵⁶ zivorad.milenovic@pr.ac.rs

У првом делу, проблем истраживања је проучаван на теоријском нивоу и има четири поглавља: 1) стручно усавршавање за саветодавно-педагошки рад са родитељима у оквиру професионалног развоја, 2) етапе, модели, методе и облици стручног усавршавања наставника за саветодавно-педагошки рад са родитељима, 3) саветодавно-педагошки рад наставника са родитељима и 4) преглед тангентних истраживања стручног усавршавања и професионалних компетенција наставника. На крају је дат списак литературе, резиме и апстракт рада, индекси појмова и имена, прилози и изводи из рецензија, што укупно износи 206 страница.

У првом поглављу првог дела монографије представљени су садржаји о стручном усавршавању за саветодавно-педагошки рад са родитељима у оквиру професионалног развоја наставника (стр. 17-25). У овом делу аутор најпре даје појмовна разграничења стручног усавршавања и интерактивног стручног усавршавања наставника за саветодавни рад са родитељима. Након тога даје основну поделу стручног усавршавања наставника за саветодавни рад са родитељима (екстерно и интерно). Расправљајући о значају и потребни саветодавног рада наставника, Љиљана Јерковић појмовно одређује саветодавно-педагошке компетенције наставник у раду са родитељима, саветодавно-педагошке компетенције приказује у општим класификацијама компетенција наставника и операционално дефинише саветодавно-педагошке компетенције наставника.

Етапе, модели, методе и облици стручног усавршавања наставника за саветодавно-педагошки рад са родитељима, приказане су у другом поглављу првог дела монографије (стр. 27-65). У овом делу монографије, приказано је планирање интерактивног стручног усавршавања наставника у обрнутом дизајну: утврђивање образовних потреба наставника, планирање и припремање интерактивног стручног усавршавања наставника за саветодавни рад са родитељима, извођење интерактивног стручног усавршавања наставника за саветодавни рад са родитељима и евалуацију токова и резултата интерактивног стручног усавршавања наставника за саветодавни рад са родитељима. Приказан је и практични пример интерактивног стручног усавршавања наставника за саветодавни рад по савременим иновативним моделима који подразумевају различите вежбе: партнерска вежба, групна вежба, радионичка вежба, игра улога, слагалица, вртешка, стваралачка вежба и респонсибилна вежба. У мањем обиму, проучавани су и научно просветљени облици и методе стручног усавршавања наставника за саветодавно-педагошки рад са родитељима.

Целовито проучавање саветодавно-педагошког рада наставника са родитељима, представљено је у трећем поглављу првог дела монографије (стр. 67-79). У овом делу се указује на значај индивидуалног саветодавног разговора наставника са родитељем (стр. 69). При том се посебно указује на

значај емпатичног става наставника у саветодавном разговору са родитељем. Указује се и бројне потешкоће које се могу јавити. У научном проучавању овог још увек недовољно истраженог проблема, Љиљана Јерковић се у раду позива на релевантне педагошке изворе из ове области, пре свега на проучавања и истраживања Мила Илића који се до сада највише бавио интерактивним стручним усавршавањем наставника и сарадњом са родитељима.

У четвртном поглављу првог дела монографије, дат је преглед тангентних истраживања, обзиром да до сада није било истраживања која су за проблем имала интерактивно усавршавање саветодавних компетенција наставника (стр. 81-89). У таквом приступу приказани су резултати истраживања Републичког и покрајинског просветно-педагошког завода из 1979. године. Приказана су истраживања Ђуре Сврдлина (1981), Драгане Бјекић и Лидије Златић (2006), Жељка Бурцара (2005), Оливере Каменарац (2010), Милета Илића (2010) и Драженка Јоргића (2011). Анализа поменутих истраживања је показала да је до сада интерактивно усавршавање саветодавних компетенција наставника недовољно проучавано, односно проучавани су само неки аспекти компетенција наставника за саветодавно-педагошки рад са родитељима претежно у оквиру општих компетенција наставника. Све то додатно указује на значај и подребу продубљеније анализе сфере интерактивног усавршавања наставника и компетенција наставника за саветодавно-педагошки рад са родитељима.

Методолошки концепт истраживања дат је у другом делу монографије (стр. 91-116). У овом делу, Љиљана Јерковић дефинише проблем, предмет, циљ, значај, задатке и хипотезе истраживања. Даље операционализује варијабле истраживања, дефинише поступке, методе, технике и инструменте истраживања. Одређује популацију и узорак и приказује организацију и ток истраживања. На крају овог дела дат је преглед статистичких оступака који су коришћени у обради података добијених истраживањем.

У трећем делу монографије приказани су резултати спроведеног експерименталног истраживања на узорку од 185 наставника основних школа са подручја Бањалучко-приједорске регије и 63 наставника са подручја Добојске регије (стр. 117-148). Резултати истраживања су показали да су наставници након интерактивног стручног усавршавања у односу на традиционално стручно усавршавање: 1) постигли „...значајно већи ниво трајније вредних знања о кључним димензијама индивидуалног и групног саветодавног рада са родитељима...“ (стр. 120-121); 2) показали „...значајно већи степен конативног прихватања сарадње са родитељима...“ (стр. 123); 3) да не постоји значајна разлика према компаративној анализи „...финалног мерења самопроцена наставника у сарадњи са родитељима у експерименталној и контролној групи...“ (стр. 125); 4) није се повећао степен

наставниковог конативног прихватања родитеља „...у интерперсоналним односима...“ (стр. 128); 5) није се значајно појачао „...интензитет позитивних ставова наставника према ненасилној комуникацији са родитељима...“ (стр. 131); 6) имали у просеку „...значајно афирмативније ставове о инклузивности родитеља и успостављању партнерских односа са њима...“ (стр. 135); 7) није се значајно појачао интензитет „...позитивних ставова наставника према ситуацијама пажљивог праћења и слушања родитеља...“ (стр. 138); 8) значајно се појачао „...интензитет израженије позитивних ставова према ситуацијама емпатисања родитеља...“ (стр. 141) и 9) наставници су „...значајно компетентније примељивали процедуре и технике индивидуалног и групног саветодавног рада са родитељима...“ (стр. 147).

Сви резултати теоријског и емпиријског проучавања изнесени у четвртном делу рада који се односи на закључна разматрања (стр. 149-153). У овом делу рада указано је намогући значај и допринос овог истраживања педагошкој и дидактичко-методичкој пракси и на правце будућих истраживања. На крају рада приложен је списак литературе која је коришћена и цитирана у раду. Ради се о релевантним изворима објављених на српском и страним језицима. Приложени су и инструменти коришћени у истраживању. Приказани су модели програма педагошког образовања родитеља ученика од првог до деветог разреда основне школе и иновативни модел интерактивног обучавања родитеља деце школског узраста.

Монографија *Интерактивно усавршавање савјетодавних компетенција наставника* Љиљане Јерковић, писана је благим педагошким речником. Представља веома значајан искорак у односу на досадашња тангентна истраживања стручног усавршавања и професионалних компетенција наставника која су се углавном темељила на проценама наставника. Истраживање приказано у овом раду, резултат је стваралачке синтезе интердисциплинарних сазнања о саветодавном раду са родитељима и интерактивном стручном усавршавању наставника. Студиозно промишљен и детаљно приказан експериментални програм интерактивног стручног усавршавања за саветодавни рад са родитељима, значајно може допринети унапређењу сарадње са родитељима и њиховом непосредном укључивању у васпитнообразовни рад у школи. Ова књига се препоручује научницима, наставницима, учитељима, студентима свих наставничких факултета и родитељима, али и ширем читалачком кругу.